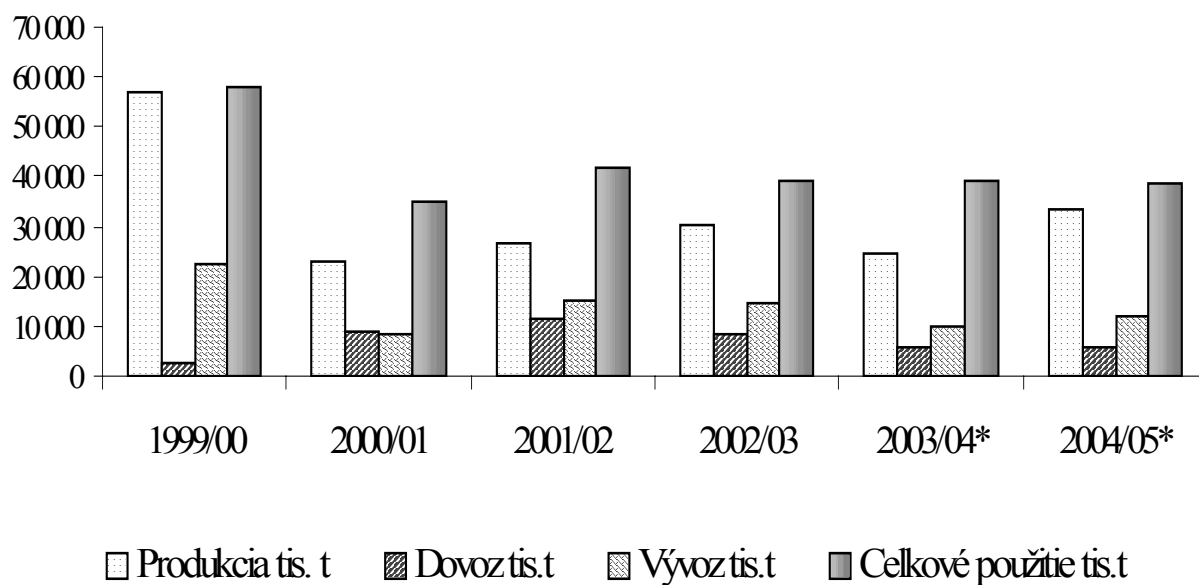

Strukoviny

Situačná a výhľadová správa k 31.12.2003

Vývoj ponuky a použitia strukovín v SR

Bratislava
Apríl 2004

Autor:

Ing. Helena TIBENSKÁ, CSc.

Technická spolupráca:

Miroslava MORÁROVÁ

Zdroje informácií:

Ministerstvo pôdohospodárstva Slovenskej republiky

Štatistický úrad Slovenskej republiky

Výskumný ústav ekonomiky poľnohospodárstva a potravinárstva Bratislava

Šľachtiteľská stanica Horná Streda

Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora, Bratislava

Text neprešiel jazykovou korektúrou a za odbornosť zodpovedá autor.

**© VÚEPP Bratislava
ISBN 80-8058-322-6**

OBSAH

strana

ÚVOD.....	5
SÚHRN	6
1. Strukoviny	7
1.1. Hrach siaty	7
1.2. Fazuľa	10
1.3. Šošovica	11
1.4. Kýmne strukoviny	12
2. Vplyv štátu na trh so strukovinami	14
3. Pestovanie strukovín na zrno v zahraničí	16
3.1. Pestovanie strukovín v Európskej únii	18
4. Slovensko a strukoviny v Európskej únii	20

Summary

In 2003, sown areas of legumes increased by 25,6% and harvested areas by 32,1% in comparison with 2002. The most significant increase of harvested areas was occurred by lentil (+72,5%) and by peas (+34,1%).

In 2003, the total production of legumes decreased by 18,3% because of the decrease of average hectare yields by 38,1% and following a lack of rainfall during the vegetation period. The unfavourable climatic conditions mainly affected the hectare yields of peas (*pisum sativum*) that decreased by 43,0% in comparison with the previous year.

In the marketing year 2003/2004, the total supply of legumes was decreased by 22,0%. It was caused not only by the lower production but also by the decrease of stocks (by 43,3%) and import (by 30,3%). Although the food consumption was slightly decreased (by 2,2%), the feed and seed consumption was increased by 26,6% and 3,4%, respectively. The share of feed consumption on the total supply was 27,5%. The total utilization of legumes decreased by 20,7%. It influenced the volume of ending stocks, that will reach the lowest level during the whole watched period.

According to the Statistical Office of the Slovak Republic, consumption of legumes reached 1,9 kg per inhabitant in 2002.

In 2003, the foreign trade with legumes was various, some countries retained their preferred position. Export exceeded import by 4,6 thousand tonnes, it represents 17 million SKK. Lentil shared mostly in the total import (29,0%). In the total export shared mostly peas (68,7%).

In 2003, the average producer prices of legumes (apart from lentil) slightly increased at the interval from 0,3% to 1,5% in comparison with 2002. The prices of lentil decreased by 0,6%.

In the marketing year 2004/2005, it is estimated that sown and harvested areas of legumes will remain at the level of 2003. The total production of legumes will reach the level of 33,2 thousand tonnes and the total supply will reach 39,4 thousand tonnes. Import of legumes will decrease by approximately 3,0%. The domestic consumption will be 26,6 thousand tonnes, the feed consumption should increase by 53,1%. It is estimated that it will be exported 12,2 thousand tonnes of legumes out of which 10 thousand tonnes of peas.

Úvod

Situačná a výhľadová správa „*Strukoviny*“ poskytuje komplexný pohľad na trh so strukovinami v Slovenskej republike v hospodárskom roku 2003/2004 a prognózu bilancí jednotlivých strukovín v SR pre hospodársky rok 2004/2005.

Súčasťou správy sú údaje o cenách výrobcov strukovín, informácie o vplyve štátu na trh so strukovinami a o situácii strukovín v zahraničí.

Bilancia strukovín celkom zahŕňa bilanciú hrachu siateho, fazule, šošovice a kýmnych strukovín. Bilancia hrachu siateho je spracovaná ako súčet bilancí hrachu jedlého a hrachu

kŕmneho.

V správe sa používa termín hospodársky rok, ktorý pre strukoviny začína 1.7. príslušného roka a končí 30.6. nasledujúceho roka.

Správa je k dispozícii na Ministerstve pôdohospodárstva SR, vo Výskumnom ústave ekonomiky poľnohospodárstva a potravinárstva v Bratislave a na internetovej stránke <http://www.vuepp.sk/>.

1. Súhrn

V roku 2003 oševné plochy strukovín oproti roku 2002 vzrástli o 25,6% a zberové plochy o 32,1%. Najvýraznejší nárast zberových plôch bol pri šošovici o 72,5% a pri hrachu siatom o 34,1%.

Celková produkcia strukovín v roku 2003 poklesla o 18,3% z titulu poklesu priemerných hektárových úrod o 38,1% v dôsledku nedostatku zrážok v priebehu vegetácie. Nepriaznivé klimatické podmienky sa najviac prejavili pri hrachu siatom, kde úrody medziročne poklesli o 43,0%.

V hospodárskom roku 2003/2004 celková ponuka strukovín poklesla o 22,0% okrem nižšej produkcie aj vplyvom poklesu zásob o 43,3% a dovozu o 30,3%. Potravinová spotreba mierne poklesla (o 2,2%), ale krmivárska až o 26,6% a osivárska spotreba sa zvýšila o 3,4%. Podiel krmivárskej spotreby na celkovej ponuke predstavoval 27,5%. Celkové použitie strukovín sa znížilo o 20,7%, čo sa prejavilo na konečných zásobách, ktoré dosiahnú najnižšiu úroveň za celé sledované obdobie.

Spotreba strukovín na obyvateľa podľa ŠÚ SR v roku 2002 bola 1,9 kg.

Zahraničný obchod so strukovinami v roku 2003 bol veľmi pestrý so zachovaním prioritného postavenia niektorých štátov. Vývoz prevýšil dovoz o 4,6 tis. ton, čo predstavuje 17 mil. Sk. Na celkovom dovoze sa najväčšmi podieľala šošovica 29,0% a na vývoze hrach 68,7%.

Priemerné ceny výrobcov strukovín za rok 2003 sa mierne zvýšili (od 0,3% do 1,5%) s výnimkou šošovice, kde ceny poklesli o 0,6% v porovnaní s rokom 2002.

V hospodárskom roku 2004/2005 oševné a zberové plochy strukovín predpokladáme na úrovni roku 2003. Celkovú produkciu strukovín odhadujeme na úrovni 33,2 tis. ton a celkovú ponuku na 39,4 tis. ton, pričom počítame s nárastom dovozu cca o 3,0%. Domácu spotrebu odhadujeme na 26,6 tis. ton, pričom krmivárska spotreba by mala vzrásť o 53,1%. Vývoz predpokladáme na 12,2 tis. ton, z toho 10 tis. ton hrachu.

1. Strukoviny

Celková bilancia strukovín na Slovensku (v ha, t/ha, t)

Total Balance of Legumes in Slovakia (in ha, t/ha, t)

Tab. č. 1

Ukazovateľ ¹	Skutočnosť ²				Výhľad ³	Prognóza ^{3a}
	1999/ 2000	2000/ 2001	2001/ 2002	2002/ 2003	2003/2004	2004/2005
Osevná plocha ⁴	31 593	20 461	16 102	13 232	16 684 s	16 780
Zberová plocha ⁵	29 710	19 177	11 796	12 555	16 579 s	16 512
Hektárová úroda ⁶	1,92	1,19	2,28	2,40	1,48 s	2,01
Produkcia ⁷	56 909	22 852	26 847	30 102	24 588 s	33 173
Počiatkové zásoby ⁸	6 502	8 221	5 079	1 795	1 017	314
Dovoz ⁹	2 831	8 920	11 526	8 207	5 720	5 875
Celková ponuka ¹⁰	66 127	39 832	43 424	40 104	31 294	39 363
Domáca spotreba ¹¹	35 389	26 439	26 718	24 491	21 052	26 556
-potravínová ¹²	10 827	9 751	10 230	8 484	8 300	9 300
-osivárska ¹³	5 101	4 059	3 275	3 294	3 405	3 449
-krmivárska ¹⁴	16 634	11 273	11 872	11 713	8 602	13 230
v tom: ¹⁵						
priame skrmov. ¹⁶	2 708	1 504	1 686	1 750	1 800	2 150
kŕmne zmesi ¹⁷	13 926	9 769	10 186	9 963	6 802	11 080
-ostatná ¹⁸	2 827	1 173	1 341	1 001	745	577
Vývoz ¹⁹	22 517	8 497	14 911	14 595	9 927	12 240
Celkové použitie ²⁰	57 906	34 753	41 629	39 086	30 979	38 796
Konečné zásoby ²¹	8 221	5 079	1 795	1 017	314	567

Prameň²²: ŠÚ SR, Colné riaditeľstvo SR, s- skutočnosť (reality)

1) Indicator, 2) Reality, 3)Outlook, 3a) Forecast, 4) Sown area, 5) Harvested area, 6) Hectare yield, 7) Production, 8) Initial stock, 9) Import, 10) Total supply, 11) Domestic consumption, 12) Food nutrition, 13) Sowing seed, 14) Fodder, 15) Of which, 16) Direct feeding, 17) Feeding mixtures, 18) Other, 19) Export, 20) Total utilization, 21) Ending stock, 22) Sources: SO SR, Customs Directorate of the SR

Priemerné ceny poľnohospodárskych výrobcov strukovín v Sk/t

Average Producer Prices of Legumes in SKK/t

Tab. č. 2

Plodina ¹	2000 ²	2001 ²	2002 ²	2003
Hrach jedlý ³	5 660	6 320	6 155	6 201
Hrach kŕmny ⁴	4 169	4 791	5 016	5 093
Šošovica jedlá ⁵	20 324	20 124	20 211	20 084
Fazuľa jedlá ⁶	16 749	16 872	16 936	16 990
Bôb ⁷	5 844	5 913	5 933	5 979

Prameň: ŠÚ SR⁸

1) Crop, 2) Year, 3) Edible peas, 4) Fodder peas, 5) Edible lentil, 6) Edible bean, 7) Broad bean, 8) Source: SO SR

1.1. Hrach siaty

Osevné plochy hrachu v roku 2003 vzrástli o 27,4% a zberové plochy o 34,1% v porovnaní s minulým rokom. Napriek nárastu plôch celková produkcia hrachu medziročne poklesla o 23,7% a dosiahla iba 19,1 tis. ton v dôsledku 43,0% zníženia priemerných hektárových úrod. Podiel hrachu na celkovej produkcii strukovín v hospodárskom roku

2003/2004 bol iba 77,8%, t.j. pokles o 5,5%. Celková ponuka hrachu spolu s dovozom poklesla na 19,9 tis. ton, čo sa následne prejaví na znížení potravinárskej spotreby o 22,4% a taktiež na krmivárskej spotrebe, ktorú odhadujeme na 5 652 ton. Hrach siaty patril po minulé roky medzi naše dobre obchodovateľné komodity. V hospodárskom roku 2003/2004 vývoz poklesne o 32%. Najväčší objem hrachu sa vyviezol do Nemecka, potom do Maďarska, Poľska, Rumunska a Talianska. Zásoby hrachu nebudú žiadne.

V hospodárskom roku 2004/2005 oševné plochy hrachu siateho predpokladáme 12 tis. hektárov. Pri priemernej hektárovej úrode 2,26 t/ha by produkcia mala dosiahnuť 26 713 ton. Celkovú ponuku odhadujeme na úrovni 27 413 ton a domácu spotrebu na 17 170 ton. Vývoz predpokladáme na úrovni 10 tis. ton a zásoby na 243 ton.

Bilancia hrachu siateho na Slovensku (v ha, t/ha, t)

Balance of Peas in Slovakia (in ha, t/ha, t)

Tab. č. 3

Ukazovateľ ¹	Skutočnosť ²				Výhľad ³	Prognóza
	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03	2003/2004	2004/2005
Oševná plocha ⁴	25 043	15 573	11 629	9 261	11 799 s	12 000
Zberová plocha ⁵	23 435	14 701	8 991	8 776	11 773 s	11 820
Hektárová úroda ⁶	2,05	1,24	2,56	2,86	1,63 s	2,26
Produkcia ⁷	48 026	18 213	22 997	25 083	19 132 s	26 713
Počiatkové zásoby ⁸	5 189	7 320	4 377	978	0	0
Dovoz ⁹	289	1 308	1 353	960	800	700
Celková ponuka ¹⁰	53 505	26 841	28 727	27 021	19 932	27 413
Domáca spotreba ¹¹	24 306	17 816	18 064	16 287	16 300	17 170
-potravinová ¹²	4 098	3 780	4 842	4 087	4 000	4 800
-ošivárska ¹³	4 205	3 140	2 500	2 500	2 480	2 520
-krmivárska ¹⁴	13 384	9 986	9 572	8 900	5 652	9 450
v tom: ¹⁵						
priame skrmovanie ¹⁶	1 688	1 096	928	900	800	950
kŕmne zmesi ¹⁷	11 696	8 890	8 644	8 000	4 802	8 500
-ostatná ¹⁸	2 401	911	1 150	800	500	400
Vývoz ¹⁹	22 096	4 831	9 685	10 734	7300	10 000
Celkové použitie ²⁰	46 184	22 647	27 749	27 021	19 932	27 170
Konečné zásoby ²¹	7 320	4 194	978	0	0	243

Pramene²²: SÚ SR, Colné riaditeľstvo SR, s – skutočnosť (reality)

1) Indicator, 2) Reality 3) Outlook, 4) Sown area, 5) Harvested area, 6) Hectare yield, 7) Production, 8) Initial stock, 9) Import, 10) Total supply, 11) Domestic consumption, 12) Food nutrition, 13) Sowing seed, 14) Fodder, 15) Of which, 16) Direct feeding, 17) Feeding mixtures, 18) Other, 19) Export, 20) Total utilization, 21) Ending stock, 22) Sources: SO SR, Customs Directorate of the SR, reality

Osevná, zberová plocha, produkcia a hektárová úroda hrachu jedlého a hrachu kŕmneho (v ha, t, t/ha)

Sown and Harvested Area, Production and Hectare Yield of Edible Peas and Fodder Peas (in ha, t, t/ha)

Tab. č. 4

	Osevná plocha ¹	Zberová plocha ²	Produkcia ³	Hektárová úroda ⁴
<i>1998-1999</i>				
Hrach jedlý ⁵	16 006	15 621	39 055	2,25
Hrach kŕmny ⁶	13 932	12 911	25 263	1,96
Hrach siaty ⁷	29 938	28 532	64 318	2,25
<i>1999-2000</i>				
Hrach jedlý ⁵	12 858	11 497	24 432	2,13
Hrach kŕmny ⁶	12 185	11 938	23 594	1,98
Hrach siaty ⁷	25 043	23 435	48 026	2,05
<i>2000-2001</i>				
Hrach jedlý ⁵	8 448	8 060	10 196	1,26
Hrach kŕmny ⁶	7 124	6 641	8 016	1,21
Hrach siaty ⁷	15 573	14 701	18 213	1,24
<i>2001-2002</i>				
Hrach jedlý ⁵	6 408	8 360	22 187	2,65
Hrach kŕmny ⁶	5 222	631	810	1,28
Hrach siaty ⁷	11 629	8 991	22 997	2,56
<i>2002-2003</i>				
Hrach jedlý ⁵	4 418	4 023	12 160	3,02
Hrach kŕmny ⁶	4 844	4 753	12 923	2,72
Hrach siaty ⁷	9 261	8 776	25 082	2,86
<i>2003-2004</i>				
Hrach jedlý ⁵	6 039	4 878	8 188	1,68
Hrach kŕmny ⁶	5 760	6 895	10 944	1,59
Hrach siaty ⁷	11 799	11 773	19 132	1,63

Prameň: ŠÚ SR⁸

1) Sown area, 2) Harvested area, 3) Production, 4) Hectare yield, 5) Edible peas, 6) Fodder peas, 7) Peas (*Pisum sativum*), 8) Source: SO SR

Priemerné ceny výrobcov hrachu (v Sk /t)

Average Producer Prices of Peas (in SKK /t)

Tab. č. 5

Plodina	mesiac rok ³	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
hrach jedlý ³	1999	5 250	5 430	5 440	5 325	5 263	5 736	5 400	5 480	5 400	5 667	5 300	5 200
	2000	5 600	5 367	5 317	5 417	5 400	5 300	5 500	5 925	5 825	5 700	5 700	6 000
	2001	5 600	5 800	5 900	6 000	5 900	5 530	7 000	5 900	6 370	6 350	6 167	6 900
	2002	6 050	6 000	6 050	6 100	6 000	6 050	6 000	6 000	6 450	6 650	6 000	6 475
	2003	6 038	6 267	6 250	6 300	6 200	6 600	6 150	6 200	6 167	6 378	6 000	6 475
	2004	6 130	6 150										
hrach kŕmny ⁴	1999	4 300	4 550	4 400	4 300	4 400	4 795	5 000	4 675	4 700	4 300	4 300	4 300
	2000	4 300	4 467	4 150	4 000	4 333	4 000	4 100	4 250	4 150	4 000	3 900	4 900
	2001	4 150	4 200	4 170	4 350	4 480	4 500	4 450	5 500	5 150	5 000	4 950	4 930
	2002	4 220	4 210	4 290	4 450	4 590	4 570	4 550	5 800	5 300	5 100	5 000	4 800
	2003	4 500	4 250	4 450	4 900	4 650	4 600	4 700	5 575	5 300	5 350	5 050	5 100
	2004	4 650	5 500										

Prameň: ŠÚ SR⁵

1) Type of legume, 2) Month/year, 3) Edible peas, 4) Fodder peas, 5) SO SR

1.2. Fazuľa

V hospodárskom roku 2003/2004 sa fazuľa zozbierala zo 720 ha, čo predstavuje nárast zberovej plochy o 3,4% oproti roku 2002. Pri priemernej hektárovej úrode 1,05 t/ha sa vyprodukovalo iba 753 ton fazule, t.j. 3,6% pokles v porovnaní s rokom 2002. Celková ponuka fazule pre obchod a domácu spotrebu oproti predchádzajúcemu roku poklesla o 21,8%, napriek zvýšenému dovozu fazule o 4,5%. V obchodovaní s fazuľou sme v roku 2003 dosiahli kladné saldo v objemovom (252,5 ton) a finančnom vyjadrení (4,25 mil. korún). Domáca spotreba sa mierne zvýši (0,6%) a zásoby poklesnú na 142 ton.

Bilancia fazule na Slovensku (v ha, t/ha, t)

Balance of Bean in Slovakia (in ha, t/ha, t)

Tab. č. 6

Ukazovateľ ¹	Skutočnosť ²				Výhľad ³	Prognóza ^{3a}
	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05
Osevná plocha ⁴	2 504	1 912	1 745	722	727s	730
Zberová plocha ⁵	2 486	1 875	360	696	720 s	723
Hektárová úroda ⁶	1,46	1,2	1,38	1,12	1,05 s	1,30
Produkcia ⁷	3 626	2 255	498	781	753 s	940
Počiatkové zásoby ⁸	796	163	91	330	345	142
Dovoz ⁹	706	4 836	6 801	4 768	3 500	3 650
Celková ponuka ¹⁰	5 128	7 254	7 390	5 879	4 598	4 732
Domáca spotreba ¹¹	4 878	4 327	3 383	2 840	2 856	2 958
-potravinová ¹²	4 353	3 900	3 228	2 700	2 700	2 800
-osivárska ¹³	344	314	130	130	131	131
-ostatná ¹⁴	181	113	25	10	25	27
Vývoz ¹⁵	86	2 836	3 678	2 694	1 600	1 700
Celkové použitie ¹⁶	4 964	7 163	7 060	5 534	4 456	4 658
Konečné zásoby ¹⁷	163	91	330	345	142	74

Pramene¹⁹: ŠÚ SR, Colné riaditeľstvo SR, s – skutočnosť (reality)

1) Indicator, 2) Reality, 3) Outlook, 3a) Forecast, 4) Sown area, 5) Harvested area, 6) Hectare yield, 7) Production, 8) Initial stock, 9) Import, 10) Total supply, 11) Domestic consumption, 12) Food nutrition, 13) Sowing seed, 14) Other, 15) Export, 16) Total utilization, 17) Ending stock, 19) Sources: SO SR, Customs Directorate of the SR, reality

V hospodárskom roku 2004/2005 predpokladáme, že sa fazuľa bude pestovať na 730 hektároch. Produkciu odhadujeme na úrovni 940 ton a priemernú hektárovú úrodu na 1,3 t/ha. Celková ponuka spolu s dovozom a zásobami by mala dosiahnuť 3 650 ton. Domáca spotreba by sa mala zvýšiť o 3,6%, pričom počítame so zvýšeným dovozom o 4,3% a poklesom konečných zásob na 74 ton.

Priemerné ceny výrobcov fazule jedlej (v Sk/t)

Average Producer Prices of Kidney Beans (in SKK/t)

Tab. č. 7

mes./rok ¹	I.	II.	III.	IV.	V	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1999	18 000	18 050	18 100	18 150	17 970	18 055	18 095	17 130	16 915	16 450	15 120	14 850
2000	16 500	16 550	16 650	17 500	17 300	17 100	17 250	17 000	16 970	16 900	16 320	16 120
2001	16 520	16 540	17 100	17 050	17 350	17 220	17 240	17 120	17 050	17 100	16 450	16 250
2002	16 550	16 660	17 450	0	0	0	0	17 280	17 100	17 250	17 000	16 550
2003	16 610	16 680	19 000	0	0	0	0	17 050	17 000	17 190	17 030	16 440
2004	16 670	16 710										

Prameň: ŠÚ SR²

1) Month/year, 2) Source: SO SR

1.3. Šošovica

V hospodárskom roku 2003/2004 celková produkcia šošovice vzrástla o 42,6% na 880 ton, ktorá spolu s počiatočnými zásobami a dovozom vytvorila celkovú ponuku na úrovni 2 780 ton, čo je menej o 19,6% ako v hospodárskom roku 2002/2003. Pri domácej spotrebe na úrovni 1 736 ton predpokladáme, že sa vyvezie iba tisíc ton a konečné zásoby budú 44 ton.

V hospodárskom roku 2004/2005 oševné plochy odhadujeme na 850 hektárov a celkovú produkciu na úrovni 816 ton s priemernou hektárovou úrodou 0,98 t/ha. Celková ponuka šošovice spolu s dovozom a počiatočnými zásobami by mala byť 2 360 ton. V zahraničnom obchode so šošovicou počítame s pasívnym saldom v objemovom a finančnom vyjadrení. Celkové použitie poklesne o 15,2% a konečné zásoby o 6,8% v porovnaní s hospodárskym rokom 2003/2004.

Bilancia šošovice na Slovensku (v ha, t, t/ha)

Balance of Lentil in Slovakia (in ha, t, t/ha)

Tab. č. 8

Ukazovateľ ¹	Skutočnosť ²				Výhľad ³	Prognóza ^{3a}
	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05
Oševná plocha ⁴	1 149	476	410	546	962 s	850
Zberová plocha ⁵	1 059	463	410	546	942 s	833
Hektárová úroda ⁶	0,94	0,40	1,39	1,13	0,93 s	0,98
Produkcia ⁷	991	183	569	617	880 s	816
Počiatočné zásoby ⁸	364	508	228	408	500	44
Dovoz ⁹	1 816	2 675	3 360	2 432	1 400	1 500
Celková ponuka ¹⁰	3 171	3 366	4 157	3 457	2 780	2 360
Domáca spotreba ¹¹	2 478	2 308	2 249	1 834	1 736	1 819
-potravínová ¹²	2 376	2 254	2 160	1 697	1 600	1 700
-osivárska ¹³	52	45	60	106	106	94
-ostatná ¹⁴	50	9	28	31	30	25
Vývoz ¹⁵	185	830	1 500	1 124	1 000	500
Celkové použitie ¹⁶	2 663	3 138	3 749	2 958	2 736	2 319
Konečné zásoby ¹⁷	508	228	408	500	44	41

Pramene¹⁸: ŠÚ SR, Colné riaditeľstvo SR, s – skutočnosť (reality)

1) Indicator, 2) Reality, 3) Outlook, 3a) Forecast, 4) Sown area, 5) Harvested area, 6) Hectare yield, 7) Production, 8) Initial stock, 9) Import, 10) Total supply, 11) Domestic consumption, 12) Food nutrition, 13) Sowing seed, 14) Other, 15) Export, 16) Total utilization, 17) Ending stock, 18) Sources: SO SR, Customs Directorate of the SR, reality

Priemerné ceny výrobcov šošovice jedlej (v Sk/t)

Average Producer Prices of Lentil (in SKK/t)

Tab. č. 9

mes./rok ¹	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1999	18 110	18 100	18 520	18 570	18 760	20 000	19 850	18 032	19 533	19 750	19 500	19 590
2000	195 00	19 600	19 700	19 850	19 900	20 500	20 500	20 500	20 500	20 550	20 850	20 750
2001	20700	20 550	20 260	20 250	19 950	20 050	20 530	205 10	19 000	2 0580	20 000	20 000
2002	20 720	19 500	20 660	20 680	20 250	21 220	20 620	20 650	19 500	20 300	20 200	20 100
2003	20 800	19 530	20 000	20 000	20 300	21 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000
2004	20 820	21 000										

Prameň: ŠÚ SR

1) Month/year, Source: SO SR

1.4. Kŕmne strukoviny

Ku kŕmnym strukovinám patrí bôb konský, peluška (kŕmna), vika siata, strukovino-obilné miešanky a ostatné kŕmne strukoviny. Nevykazuje sa tu časť hrachu siateho, ktorý pri zbere prechádza do hrachu kŕmneho. Najväčší podiel zaberá bôb, po ňom nasleduje peluška, vika a ostatné kŕmne strukoviny.

V hospodárskom roku 2003/2004 boli osevné plochy kŕmných strukovín vyššie o 15,6% v porovnaní s rokom 2001/2002. Na zberovej ploche 3 124 hektárov sa vyprodukovalo 3 792 ton, čo predstavuje nárast o 4,7%. Celková ponuka kŕmných strukovín dosiahla 3 984 ton, čo je viac o 6,3% oproti predchádzajúcemu roku. Kŕmna spotreba sa zvýši o 4,9% a spotreba do kŕmných zmesí o 1,9% na úroveň 2 000 ton. Zahraničný obchod kŕmných strukovín bol minimálny.

Vývoj osevných plôch vybraných druhov kŕmných strukovín (v ha)

Trends in Sown Areas of Selected Types of Fodder Legumes (in ha)

Tab. č. 10

Ukazovateľ ¹	1997/98	1998/99	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04
Peluška kŕmna ²	788	825	887	760	631	748	1 115
Vika ozimná a jarná ³	258	224	450	484	556	772	638
Bôb obyčajný ⁴	1 034	801	1 261	1 011	887	1 025	1 159
Ostatné kŕmne strukoviny ⁵	437	78	I	I	I	54	109
Miešanky strukovín ⁶	786	359	231	I	161	104	102
Lupina siata ⁷	-	-	-	-	-	0,20	2,5
Spolu ⁸	3 304	2 287	2 830	2 255	2 238	2 703	3 126

Prameň: ŠÚ SR⁹

Poznámka: I = individuálny údaj¹⁰

1/ Indicator, 2) Field peas, 3) Winter and spring vetch, 4) Broad bean, 5) Other fodder legumes, 6) Mixtures of legumes, 7) Furfur, 8) Total, 9) Source: SO SR, 10) Note: I = Individual data

Zberové plochy a produkcia kŕmných strukovín / (v ha, t, t/ha) (bez hrachu kŕmneho) /

Harvested Area and Production of Fodder Legumes (Exclude Fodder Peas) in Slovakia (in ha, t, t/ha)

Tab. č. 11

	Zberová plocha ¹			Produkcia ²			Hektárová úroda ³		
	2001	2002	2003	2001	2002	2003	2001	2002	2003*
Peluška kŕmna ⁴	475	670	1 023	721	958	1 292	1,52	1,43	1,26
Vika siata ⁵	489	674	484	490	760	312	1,00	1,13	0,64
Bôb ⁶	848	1 002	1 121	1 121	1 546	1 269	1,32	1,54	1,13
Zmesi struk. a struk.-obil. ⁷	92	163	312	272	296	662	2,95	1,82	2,12
Ostatné strukoviny kŕmne ⁸	106	28	184	151	61	257	1,42	2,18	1,40
Kŕmne strukoviny spolu ⁹	2 010	2 537	3 124	2 755	3 621	3 792	1,37	1,43	1,21

Prameň: ŠÚ SR,

1) Harvested area, 2) Production, 3) Hectare yield, 4) Field peas, 5) Vetch (Vicia sativum), 6) Broad bean, 7) Legumes or legumes-grain

mixture, 8) Other fodder legumes, 9) Fodder legumes in total, 10) Source: SO SR

V hospodárskom roku 2004/2005 predpokladáme osev kŕmnych strukovín na 3 200 hektárov. Pri priemernej hektárovej úrode 1,50 t/ha predpokladáme celkovú produkciu na úrovni 4 704 ton, t.j. vyššiu o 24,1% v porovnaní s rokom 2003. Celková ponuka kŕmnych strukovín s počiatočnými zásobami a dovozom by mala dosiahnuť 4 858 ton. Kŕmna spotreba sa medziročne zvýši o 28,1%. Konečné zásoby by sa medziročne mali zvýšiť o 62,0%. Využívanie kŕmnych strukovín na výrobu kŕmnych zmesí je málo progresívne. Preto je potrebné stimulovať produkciu kŕmnych strukovín vhodnými ekonomickými nástrojmi.

Bilancia kŕmnych strukovín na Slovensku (bez hrachu siateho) (v ha, t, t/ha)

Balance of Fodder Legumes in Slovakia (Excl. Pisum Sativum) (in ha, t, t/ha)

Tab. č. 12

Ukazovateľ ¹	Skutočnosť ²				Výhľad ³	Prognóza
	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05
Osevná plocha ⁴	2 897	2 500	2 238	2 703	3 126 s	3 200
Zberová plocha ⁵	2 635	2 020	2 010	2 537	3 124 s	3 136
Hektárová úroda ⁶	1,57	1,01	1,37	1,43	1,21 s	1,50
Produkcia ⁷	4 151	2 040	2 755	3 621	3 792 s	4 704
Počiatočné zásoby ⁸	153	229	383	78	172	129
Dovoz ⁹	20	101	11	47	20	25
Celková ponuka ¹⁰	4 324	2 370	3 149	3 746	3 984	4 858
Domáca spotreba ¹¹	3 945	1 987	3 023	3 531	3 828	4 609
-osivárska ¹²	500	560	585	558	688	704
-krmivárska ¹³	3 250	1 287	2 300	2 813	2 950	3 780
v tom: ¹⁴						
priame skrmovanie ¹⁵	1 020	408	758	850	950	1 200
kŕmne zmesi ¹⁶	2 230	879	1 542	1 963	2 000	2 580
-ostatná ¹⁷	195	140	138	160	190	125
Vývoz ¹⁸	150	0	48	43	27	40
Celkové použitie ¹⁹	4 095	1 987	3 071	3 574	3 855	4649
Konečné zásoby ²⁰	229	383	78	172	129	209

Pramene²¹: SÚ SR, Colné riaditeľstvo SR, s-skutočnosť (reality)

1) Indicator, 2) Reality, 3) Outlook, 4) 3a) Forecast, Sown area, 5) Harvested area, 6) Hectare yield, 7) Production, 8) Initial stock, 9) Import, 10) total supply, 11) Domestic consumption, 12) Sowing seed, 13) Fodder, 14) Of which, 15) Direct feeding, 16) Feeding mixtures, 17) Other, 18) Export, 19) Total utilization, 20) Ending stock, 21) Sources: SO SR, Customs Directorate of the SR, reality

Priemerné ceny výrobcov bôbu (v Sk/t)

Average Producer Prices of Broad Beans (in SKK/t)

Tab. č. 13

mes. rok ²	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1999	0	5 620	5 650	5 420	5 370	0	0	5 050	5 525	5 980	5 930	5 730
2000	0	5 720	5 750	5 830	5 800	0	0	5 700	5 990	5 995	5 960	5 840
2001	00	5 730	5 780	5 700	5 830	0	0	5 750	6 030	6 050	6 290	6 080
2002	5 850	5 750	5 840	5 820	5 970	0	5 960	5 840	6 100	6 080	6 000	6 100
2003	5 920	5 820	5 900	5 890	6 150	0	5 980	6 070	6 090	6 090	5 990	6 080
2004	5 940	5 960										

Pramen: SÚ SR²

1) Month/year, 2) Source: SO SR

2. Vplyv štátu na trh so strukovinami

Štát ovplyvňuje komoditu strukoviny:

2.1. Colnými opatreniami

- Nariadenie vlády SR č. 728/2002 Z. z. z 4. decembra 2002, Nariadenie vlády SR č. 573/2003 Z. z., Colné sadzby sú uvedené v prílohe č. 1 a č. 2.
- **Uznesenia vlády SR č. 445/2000, Z z.**, ktorým bol schválený materiál na liberalizáciu obchodu medzi SR a EÚ sa od 1.7.2000 uplatňujú nulové clá pri vývoze u bôbu jedlého a bôbu konského (položka Colného sadzovníka 0713 50 00), u ostatných strukovín na siatie (položka Colného sadzovníka 0713 10 90) a u ostatných strukovín (položka Colného sadzovníka 0713 90 90). Pri dovoze z EÚ do SR u hrachu na siatie (položka Colného sadzovníka 0713 31 10 10), u ostatného suchého hrachu (položka Colného sadzovníka 0713 10 90) a u šošovice (položka Colného sadzovníka 0713 40 00).

2.2. Dotačnou politikou

- **V roku 2003 platil Výnos MP SR č. 148/1/2003–100 z 21. januára 2003**, ktorým sa ustanovuje výška podpory na obhospodarovanie poľnohospodársky znevýhodnených oblastí, **Výnos MP SR č. 148/2/2003–100 z 21. januára 2003** o podpore podnikania v poľnohospodárstve a **Výnos MP SR č. 969/2/2003–100 z 8. apríla 2003** s účinnosťou od 1.mája 2003:
 - § 7 podpora v rastlinnej výrobe možno poskytnúť na kvótované komodity do výšky pridelenej kvóty v prepočte na hektár a u ostatných komodít na hektár:
 - hrach, šošovica, kýmne strukoviny 800 Sk/ha;
 - na biologickú ochranu rastlín 30% z ceny obstarávania prostriedkov ochrany;
 - § 8 podpora na udržiavanie a zlepšovanie genetického potenciálu v rastlinnej výrobe;
 - zachovanie základných genetických zdrojov do 50% skutočných nákladov v kalendárnom roku;
 - udržiavacie šľachtenie do 30% skutočných nákladov v kalendárnom roku, resp. 60 000 Sk/t sadiva SE₁;
 - § 12 podpora na úhradu časti nákladov na činnosť obchodných spoločností a združení podnikateľov na zabezpečenie odbytu poľnohospodárskych výrobkov;
 - v prvom a druhom roku odbytu do 3% z dosiahnutých príjmov maximálne 400 tis. Sk,
 - v treťom roku odbytu do 2% z dosiahnutých príjmov, maximálne 300 tisíc korún;
 - § 14 podpora na vývoj šľachtiteľských metód ojedinelého významu do 50% skutočných nákladov v kalendárnom roku, alebo na novošľachtenie nových odrôd rastlín: strukoviny 160 000 Sk/ha;
 - § 15 podpora na obstarávanie poradenských služieb – do 30% z preukázaných ročných nákladov z ceny obstarávania za poradenskú službu na vyhlásené rozvojové programy, alebo 10% z ročných nákladov z ceny obstarávania za poradenskú službu na ktorú nie je uzatvorená zmluva o dielo;
 - § 16 podpora na čiastočnú úhradu úrokov z úveru na skladiskový záložný list –

- do 7 percentuálnych bodov úrokovej sadzby pri úrokovom zaťažení podnikateľa najmenej dvoma percentuálnymi bodmi úrokovej sadzby;
- § 17 podpora na čiastočnú úhradu úrokov z úveru na tovarový záložný list - do 7 percentuálnych bodov úrokovej sadzby pri úrokovom zaťažení podnikateľa najmenej dvoma percentuálnymi bodmi úrokovej sadzby;
 - § 18 podpora na úhradu časti úrokov z úveru (poskytnutého do 31.12.1990) na trvale sa obracajúce zásoby (TOZ) - do 7 percentuálnych bodov úrokovej sadzby pri úrokovom zaťažení podnikateľa najmenej dvoma percentuálnymi bodmi úrokovej sadzby;
 - § 19 *podpora na úhradu časti úrokov z poskytnutých úverov* do 7 percentuálnych bodov úrokovej sadzby pri úrokovom zaťažení podnikateľa najmenej dvoma percentuálnymi bodmi úrokovej sadzby a to na nákup techniky, rekonštrukciu alebo modernizáciu výrobných budov a výrobných liniek, racionalizáciu energetického hospodárstva;
 - § 20 podpora na úhradu časti splátky investičného úveru alebo dodávateľského úveru;
 - do 30% splátok úveru alebo dodávateľského úveru splácaných v kalendárnom roku;
 - § 21 podpora na úhradu časti poistného – do 50% poistného zaplateného v kalendárnom roku;
 - § 22 podpora na úhradu škôd spôsobených katastrofami – na škody, ktoré nemožno poistiť do výšky:
 - najviac do 20% škody katastrofálneho rozsahu, alebo
 - úhrady časti úrokov z poskytnutých krátkodobých alebo strednodobých úverov na úhradu priamych škôd v kalendárnom roku do 10% úrokovej sadzby z úrokov splatných v kalendárnom roku;
 - § 23 podpora na využívanie závlah:
 - na čiastočnú úhradu nákladov na spotrebovanú závlahovú vodu, elektrickú energiu alebo motorovú naftu do 70%;
 - prevádzkovateľovi závlah 190 Sk za každý hektár skutočne využívaného funkčného závlahového systému a 0,35 Sk/m³ dodanej závlahovej vody závlahovým systémom
 - § 24 podporu ekologických programov - do 1 000 Sk na hektár ornej pôdy s podmienkou minimálne 20% zastúpenia objemových krmovín alebo plodín na zelené hnojenie.

V roku 2004 platí Výnos Ministerstva pôdohospodárstva SR č. 152/2004–100 z 19. januára 2004 o podrobnostiach o poskytovaní podpory na štrukturálne zmeny poľnohospodárstva v záujme konkurencieschopnosti jeho produkcie na trhu.

- žiadateľ, ktorý žiada o poskytnutie podpory v zmysle § 2 ods. 1-3 a § 3 ods. 1,4,5 Výnosu je povinný predložiť kompletnú žiadosť najneskôr **do 10.februára 2004**. Ak tak k uvedenému termínu neurobí, bude vylúčený z možnosti poskytnutia podpory;
- podpora podľa § 2 Výnosu bude žiadateľovi poskytnutá v roku 2004 iba v prípade,

že sa v žiadosti písomne zaviazne, že bude najneskôr do 14.mája 2004 žiadať aj o podporu v rámci podporného titulu „Jednotná platba na plochu a podpora plodín na ornej pôde“;

- v § 1 Výnosu je ustanovené, že podpory sa podľa tohto Výnosu poskytujú len na vybrané plodiny, ktoré sú uvedené v prílohe Výnosu č. 1;
- Výška podpory je stanovená jednotnou sadzbou do 2 100,- Sk na hektár pestovaných plodín podľa prílohy;
- Výmera hektárov, na ktoré bude žiadateľ žiadať podporu, bude pri vyúčtovaní porovnaná s údajom o výmere na tieto plodiny, potvrdeným Pôdohospodárskou platobnou agentúrou po vykonaní kontroly pôdy v rámci programu „Jednotnej platby na plochu a podpory plodín na ornej pôde“;
- podporu podľa § 7 Výnosu môže požiadať len ten žiadateľ, ktorý sa zaviazne, že požiada do 14. mája 2004 o podporu v rámci programu „Jednotnej platby na plochu a podpory plodín na ornej pôde“. Ide o systém podpory po 1. máji 2004 t.j. po vstupe SR do EÚ, teda o systém priamych platieb z fondov EÚ;
- Finančné prostriedky, ktoré žiadateľ požiada podľa tohto Výnosu predložením žiadosti do 10. februára 2004 na RP PPA budú vyplatené do termínu vstupu do EÚ, teda do 30. apríla 2004;

V rámci SOP P-RV bude možné poskytnúť podporu na nasledujúce opatrenia:

Priorita 1 - Podpora produktívneho poľnohospodárstva

Opatrenie 1.1 Investície do poľnohospodárskych podnikov

Opatrenie 1.2 Zlepšenie spracovania a predajnosti poľnohospodárskych produktov

Prijímanie žiadostí (projektov) v rámci SOP P-RV sa v rámci 1. kola predpokladá od 1. júla do 31. augusta 2004. Ďalšími predpokladanými termínmi na predkladanie projektov v tomto roku sú 30. september 2004 a 15. december 2004. Výzvy na predkladanie žiadostí budú zverejňované vždy s minimálne dvojmesačným predstihom pred začiatkom príslušného kola.

3. Pestovanie strukovín na zrno v zahraničí

(Spracované zo situačnej a výhľadovej správy „Luskoviny marec 2004, Mze ČR)

V roku 2003 sa strukoviny na celom svete pestovali na výmere 70,5 mil. hektárov, t.j. o 199 tisíc hektárov menej ako v roku 2002. Z celosvetovej výmery strukovín rozhodujúci podiel mala fazuľa, ktorá sa pestovala na výmere 27,1 mil. ha (38,4%). Cícer bol vysiaty na výmere 10,3 mil. ha (14,6%), hrach 6,6 mil. ha (9,3%), šošovica 3,8 mil. ha (5,3%) a bôb na výmere 2,6 mil. ha (3,7%).

Najväčším producentmi strukovín na svete je naďalej zostávajú India, Čína, Brazília, Kanada, Nigéria, Austrália a z európskych krajín Francúzsko. Na Celosvetovej produkcii strukovín sa India podieľa 22% a Čína 9%, ktoré produkciu využívajú pre vlastnú spotrebu. Kanada sa na svetovej produkcii podieľa 3 miliónmi tón ročne a patrí k významným exportérom strukovín. Celosvetová produkcia strukovín v roku 2003 bola 57,3 mil. ton.

Plochy, priemerné hektárové úrody a produkcia strukovín na zrno vo svete

Areas, Average Hectare Yields and Production of Grain Legumes in the World

Tab. č. 14

Teritórium ¹	Komodita ²	Zberová plocha tis ha ³		Priemerná úroda ⁴		Produkcia tis. T ⁵	
		2002	2003	2002	2003	2002	2003*
Svet ⁶	<i>Struk. spolu</i> ⁷	70 704	70 505	0,80	0,81	56 224	57 274
	Fazuľa ⁸	27 616	27 091	0,70	0,70	19 244	18 886
	Hrach ⁹	6 245	6 576	1,54	1,64	9 592	10 802
	Bôb ¹⁰	2 655	2 614	1,60	1,56	4 257	4 084
	Cícer ¹¹	9 949	10 300	0,79	0,72	7 858	7 461
	Šošovica ¹²	3 653	3 765	0,78	0,85	2 857	3 208
Afrika ¹³	<i>Struk. spolu</i> ⁷	17 097	17 388	0,53	0,55	8 995	9 538
	Fazuľa ⁸	4 249	4 254	0,64	0,63	2 722	2 679
	Hrach ⁹	541	541	0,69	0,69	373	372
	Bôb ¹⁰	813	815	1,45	1,45	1 180	1 179
	Cícer ¹¹	533	533	0,71	0,71	378	378
	Šošovica ¹²	147	147	0,60	0,60	89	89
	<i>Struk. spolu</i> ⁷	5 844	5 880	1,13	1,19	6 612	6 979
	Fazuľa ⁸	3 754	3 478	1,05	0,98	3 928	3 417
	Hrach ⁹	1 169	1 409	1,36	1,70	1 595	2 402
	Bôb ¹⁰	41	41	0,98	1,01	40	41
	Cícer ¹¹	301	210	1,30	1,40	392	295
	Šošovica ¹²	478	639	1,00	1,00	477	640
Južná Amerika ¹⁴	<i>Struk. spolu</i> ⁷	5 077	5 060	0,79	0,84	4 002	4 271
	Fazuľa ⁸	4 811	4 790	0,77	0,83	3 074	3 959
	Hrach ⁹	81	82	1,08	1,04	88	85
	Bôb ¹⁰	98	100	1,05	1,06	104	105
	Cícer ¹¹	7	8	1,08	1,08	8	9
	Šošovica ¹²	21	21	0,98	0,97	20	20
Ázia ¹⁵	<i>Struk. spolu</i> ⁷	36 612	36 007	0,73	0,72	26 884	25 748
	Fazuľa ⁸	14 370	14 161	0,58	0,58	8 323	8 270
	Hrach ⁹	1 968	1 905	1,10	1,15	2 157	2 183
	Bôb ¹⁰	1 295	1 246	1,69	1,52	2 187	1 889
	Cícer ¹¹	8 799	9 234	0,78	0,70	6 842	6 488
	Šošovica ¹²	2 789	2 788	0,77	0,79	2 159	2 207
Európa ¹⁶	<i>Struk. spolu</i> ⁷	3 894	4 024	2,06	2,02	8 039	8 130
	Fazuľa ⁸	382	358	1,38	1,42	528	507
	Hrach ⁹	2 162	2 293	2,40	2,34	5 194	5 363
	Bôb ¹⁰	251	256	2,54	2,34	638	599
	Cícer ¹¹	108	98	0,95	0,94	103	92
	Šošovica ¹²	52	51	0,86	0,83	44	43
Austrália ¹⁷	<i>Struk. spolu</i> ⁷	2 054	2 126	0,83	1,21	1 696	2 570
	Fazuľa ⁸	1 66	1 194	0,53	1,20	560	1 433
	Hrach ⁹	353	334	1,23	1,10	433	368
	Bôb ¹⁰	164	157	1,22	1,72	200	270
	Cícer ¹¹	248	217	1,03	0,92	256	199
	Šošovica ¹²	125	128	1,44	1,62	180	207

Prameň¹⁸: FAOSTAT Statistics DataBaze, február 2004

1) Territory, 2) Commodity, 3) Harvested area in thousand hectares, 4) Average hectare yield, 5) Production in thousand tonnes, 6) World, 7) Legumes in total, 8) Bean, 9) Peas, 10) Broad bean, 11) Chickpea, 12) Lentil, 13) Africa, 14) South America, 15) Asia, 16) Europe,

3.1. Pestovanie strukovín v Európskej únii

V roku 2003 plochy strukovín vzrástli o 2,1% v porovnaní s predchádzajúcim rokom, ale priemerná hektárová úroda poklesla z 2,66 na 2,56 t/ha. Najväčšie zberové plochy strukovín sú v Španielsku, Francúzsku, Veľkej Británii a Nemecku. Produkcia týchto štyroch štátov predstavuje 87% z celkovej produkcie európskej pätnástky. Zberové plochy strukovín roku 2003 boli 1 723 tis. hektárov, z toho 828 tis. ha hrachu, ktorý je prevážne používaný na kŕmenie hospodárskych zvierat. Najvýraznejšie zmeny v rozsahu zberových plôch a produkcie boli vo Španielsku, kde sa produkcia medziročne zvýšila o 10% a naopak, v Írsku sa znížila o viac ako 50%.

Najvyššie priemerné hektárové úrody dosahuje Holandsko, Írsko a Francúzsko cez štyri tony z hektára. Naopak Portugalsko, Španielsko, Taliansko a Grécko dosahujú podstatne nižšie úrody.

Zberové plochy, priemerné hektárové úrody a produkcia strukovín na zrno v EÚ

Areas, Average Hectare Yields and Production of Grain Legumes in the EU

Tab. č. 15

Krajina ¹	Zberová plocha tis. Ha ²			Priemerná úroda t/ha ³			Produkcia tis. Ton ⁴		
	2001	2002	2003*	2001	2002	2003*	2001	2002	2003*
Rakúsko ⁵	29	45	45	2,41	2,51	2,49	69	113	113
Belgicko–Luxem. ⁶	3	3	2	3,61	3,97	3,65	10	13	8
Dánsko ⁷	61	40	42	2,99	3,75	3,54	182	150	150
Fínsko ⁸	5	5	5	2,16	2,22	2,20	12	11	11
Francúzsko ⁹	485	439	459	3,90	4,63	4,19	1 890	2 035	1 927
Nemecko ¹⁰	184	167	168	3,45	2,81	2,85	634	468	478
Grécko ¹¹	25	24	24	1,68	1,68	1,72	41	41	42
Írsko ¹²	4	4	2	4,52	4,52	4,41	191	19	8
Taliansko ¹³	78	82	81	1,54	1,65	1,54	121	135	125
Holandsko ¹⁴	3	3	3	4,53	4,69	4,69	15	16	16
Portugalsko ¹⁵	37	37	37	0,59	0,59	0,60	22	22	22
Španielsko ¹⁶	456	550	562	0,66	0,88	0,95	303	485	534
Švédsko ¹⁷	36	28	33	2,79	3,07	2,62	101	85	86
Veľká Británia ¹⁸	232	235	260	3,50	3,58	3,45	813	841	896
EÚ-15	1 639	1 688	1 723	2,58	2,66	2,56	4 231	4 488	4 413
ČR	40	34	31	2,37	1,91	1,98	93	65	62
SR	12	12	17	2,28	2,40	1,48	27	30	25

Prameň¹⁹: FAOSTAT Database február 2004, * odhad²⁰

1) Country, 2) Harvested area in thousand hectares, 3) Average hectare yield in tonnes per hectare, 4) Production in thousand tonnes, 5) Austria, 6) Belgium – Luxembourg, 7) Denmark, 8) Finland, 9) France, 10) Germany, 11) Greece, 12) Ireland, 13) Italy, 14) Netherlands, 15) Portugal, 16) Spain, 17) Sweden, 18) Great Britain, 19) Source, 20) * estimation

Zberové plochy, priemerné hektárové úrody a produkcia hrachu v EÚ

Areas, Average Hectare Yields and Production of Peas in the EU

Tab. č. 16

Krajina ¹	Zberová plocha tis. ha ²			Priemerná úroda t/ha ³			Produkcia tis. ton ⁴		
	2001	2002	2003*		2001	2002	2003*		2001
Rakúsko ⁵	26	42	42	2,40	2,50	2,48	62	104	104
Belgicko–Luxem. ⁶	2	2	2	4,00	4,50	3,74	9	9	7
Dánsko ⁷	60	38	40	3,00	3,66	3,44	180	139	139
Fínsko ⁸	5	5	5	2,17	2,22	2,20	12	11	11
Francúzsko ⁹	417	338	363	4,02	4,93	4,44	1 680	1 665	1 613
Nemecko ¹⁰	164	149	149	3,40	2,73	2,78	557	406	413
Grécko ¹¹	-	-	-	-	1,32	1,67	-	0	-
Írsko ¹²	1	1	1	4,00	4,00	3,00	2	2	2
Taliansko ¹³	5	8	9	2,84	3,18	3,04	14	26	28
Holandsko ¹⁴	1	1	1	4,55	5,45	5,45	5	7	7
Portugalsko ¹⁵	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Španielsko ¹⁶	49	79	99	1,00	1,15	1,47	49	91	146
Švédsko ¹⁷	26	27	32	2,86	3,13	2,66	75	84	85
Veľká Británia ¹⁸	102	85	85	3,05	3,42	3,29	313	291	280
EÚ-15	858	775	828	3,44	3,25	3,42	2 955	2 835	2 835
ČR	33	28	24	2,55	2,01	2,23	84	73	54
SR	9	9	12	2,56	2,86	1,63	23	25	19

Prameň¹⁹: FAOSTAT Database február 2004, * odhad²⁰

1) Country, 2) Harvested area in thousand hectares, 3) Average hectare yield in tonnes per hectare, 4) Production in thousand tonnes, 5) Austria, 6) Belgium – Luxembourg, 7) Denmark, 8) Finland, 9) France, 10) Germany, 11) Greece, 12) Ireland, 13) Italy, 14) Netherlands, 15) Portugal, 16) Spain, 17) Sweden, 18) Great Britain, 19) Source, 20) * estimation

V *Českej republike* v roku 2003 poklesli zberové plochy strukovín o 8,2% na úroveň 31 363 hektárov. Celková produkcia strukovín bola 62,1 tis. ton, z toho 53,7 tis. ton hrachu. Priemerná hektárová úroda 1,98 t/ha.

Priemerné ceny výrobcov strukovín v Českej republike v Kč/t

Average Producer Prices of Legumes in the Czech Republic in CZK/t

Tab. č. 17

Rok ¹	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Hrach jedlý ²	5 112	5 239	3 994	4 757	5 469	5 143	4 900
Hrach kŕmny ³	4 756	4 588	3 581	4 024	4 521	3 952	3 949
Fazuľa obyčajná ⁴	23 832	25 068	23 139	27 759	-	-	-

Prameň: ČSÚ⁵

1) Year, 2) Edible peas, 3) Fodder peas, 4) Bean, 5) Source: Statistical Office of the CR

4. Slovensko a strukoviny v Európskej únii

Organizácia trhu so strukovinami ako takými v rámci Spoločnej poľnohospodárskej politiky (SPP) Európskej únie neexistuje. Strukoviny sú však zaradené do systému **priamych platieb pre plodiny na ornej pôde**. V tomto zmysle európskej legislatívy sú podporované: **hrach (0713 10), bôb korský (0713 50) a bôb vlčí (ex 1209 29 50)**. Okrem toho sa podporuje špeciálnou prémieou **šošovica kuchynská (0713 40 00), cícer baraní (0713 20 00) a vika siata (0713 90 90)**.

Hospodársky rok pre tieto plodiny trvá **od 1. júla do 30. júna** nasledujúceho roka.

NR ES č. 1251/1999

ustanovuje systém podpory pre producentov určitých plodín na ornej pôde (príloha I : definovanie produktov)

NR ES č. 1782/2003

ustanovuje spoločné pravidlá pre schémy priamych platieb v rámci SPP a upravuje o.i. NR 1251/99 (tzv. „horizontálne nariadenie“ pre viaceré druhy poľnohospodárskych výrobkov)

OPATRENIA NA PODPORU VNÚTORNÉHO TRHU EÚ:

Organizácia trhu, a teda ani intervenčné nákupy strukovín sa v krajinách EÚ nerealizujú.

KOMPENZAČNÉ PLATBY

Systém kompenzačných, resp. priamych platieb pre výrobu vybraných poľnohospodárskych výrobkov bol zavedený v EÚ s cieľom zaručiť farmárom dobrý životný štandard, zabezpečiť prijateľné ceny spotrebiteľom a stabilizovať trh.

Tento rok je rokom nášho vstupu do Európskej únie. S tým súvisí prispôbenie sa novým pravidlám a podmienkam, okrem iných aj pre získavanie podpôr pre pestovanie strukovín.

Podpora do vstupu

sa bude realizovať v zmysle Výnosu MP SR č. 152/2004-100 z 19. januára t.r. Podpora sa bude poskytovať pre plodiny uvedené v prílohe č.1 (bôb obyčajný, hrach siaty, šošovica jedlá, tiež strukovinovo-obilná miešanka a strukovinovo-olejná miešanka) do výšky **2 100 Sk/ha** úrody založenej na jeseň 2003, alebo na jar 2004. (Termín podania žiadosti bol 10. február). Výplata podpory sa vykoná do konca apríla 2004. Kontrola oprávnenosti žiadostí sa bude robiť následne v rámci programu Jednotnej platby na plochu, po vstupe. Nárok na túto platbu bude mať pestovateľ aj vtedy, ak v dôsledku nepriaznivých podmienok dôjde napr. k vyorávkam.

Podpora po vstupe „SAPS“

bude zložená z dvoch systémov: **SAPS + národné doplatky**. Pestovateľ žiadajúci o podporu do vstupu je povinný podať do **14. mája 2004** aj žiadosť v rámci programu Jednotnej platby

na plochu, tzv. **SAPS** (Single area payment scheme).

Uplatnenie tohto systému podpory schválila vláda SR v júni 2003, predbežne na prechodné obdobie do roku 2006.

NK ES č. 2199/2003

ustanovuje prechodné podmienky (na rok 2004) pre aplikáciu NR ES č. 1259/99 ohľadom zjednodušenej platby na plochu v nových členských krajinách EÚ

výška podpory

Na predbežne pridelenú finančnú obálku **82,72 mil. EURO** má nárok celá výmera poľnohospodárskej pôdy na Slovensku, tak ako bola zistená k 30. júnu 2003, čiže asi **1 955 467 ha**. To by znamenalo podporu (aj pre založené porasty strukovín) vo výške cca **44 EURO/ha**. Samozrejme aj pre tento program podpory, hoci má zjednodušený systém kontroly, platia isté podmienky. Minimálna výmera oprávnená na platbu je 1hektár a pestovateľ musí pôdu udržiavať v dobrom poľnohospodárskom stave. Platba sa vykoná raz za rok, pravdepodobne **od 1. decembra 2004** (do 15. apríla 2005).

PPA

Výkon tejto platby bude realizovať **Pôdohospodárska platobná agentúra** so sídlom v Bratislave. Kontroly v rámci tohto systému budú zabezpečované na viacerých úrovniach, v zmysle nariadenia Rady ES č. 2419/2001 ustanovujúceho podrobné pravidlá pre uplatnenie Integrovaného administratívneho a kontrolného systému (**IACS**). Preto musí byť zavedený systém pre identifikáciu poľnohospodárskych parciel, žiadateľov o podporu a všetky podrobnosti ohľadom platieb.

„Národné doplatky“

Okrem zjednodušeného systému sa budú plodiny na ornej pôde (čiže aj strukoviny) podporovať aj v rámci tzv. „národných doplatkov“ – z národných zdrojov. Slovensko sa rozhodlo využiť možnosť čerpať 25% prostriedkov z fondu pre Plán rozvoja vidieka pre účely financovania priamych platieb. Spolu so zjednodušenou platbou na plochu tak slovenskí pestovatelia môžu v prvom roku získať priame platby do **52,5%** úrovne EÚ.

Prístupová zmluva viaže poskytnutie národných doplatkov na jednotlivé schémy podpory podľa pravidiel ES. Pre Slovensko prichádzajú spomedzi rastlinných komodít do úvahy predovšetkým plodiny na ornej pôde (obilniny, olejniny, **strukoviny** a ľan) v rámci základnej výmery 1 004 668 ha vrátane 1 215 ha šošovice. Podmienka vynímania pôdy z obrábania (minimálne 5%) zatiaľ v SR nebude uplatňovaná.

Pre oba systémy podpory vydalo MP SR Usmernenie ministra o podpore v poľnohospodárstve poskytovanej formou jednotnej platby na plochu poľnohospodárskej pôdy a formou platby pre

vybrané plodiny pestované na ornej pôde. K tomuto Usmerneniu vydala PPA Príručku pre žiadateľa (zverejnené aj na stránke www.mpsr.sk).

Štátna pomoc

Ministerstvo pôdohospodárstva SR v súčasnosti dokončuje tiež výnos o štátnej pomoci v poľnohospodárstve, je zahrnutých niekoľko nepriamych foriem podpory poľnohospodárom,

SOP a PRV

Okrem priamych platieb na plochu a štátnej pomoci však v SR bude možné získať podporu aj v rámci iných foriem štátnej pomoci: **Sektorový operačný plán a Plán rozvoja vidieka**. Tieto dva dokumenty poskytujú široké možnosti podpory výroby, spracovania, obchodovania, ale i iných doplnkových aktivít v poľnohospodárstve a mali by po vstupe Slovenska do EÚ nahradiť doterajší dotačný systém ako i podporný program SAPARD.

Budúcnosť je o kvalite

Aby boli naše výrobky konkurencieschopné na spoločnom európskom trhu, budúci spôsob pestovania strukovín si samozrejme bude vyžadovať dostatočnú výživu a ochranu proti škodcom a chorobám, dodržiavanie agrotechnických termínov, zníženie strát pri zbere a tiež optimálnu rajonizáciu a rozšírenie pestovateľských plôch strukovín.

Pre tento účel vypracoval Výskumný ústav rastlinnej výroby v Piešťanoch analýzu **Podmienky rozvoja pestovania strukovín v SR do roku 2007**, ktorý by mal slovenským pestovateľom týchto významných bielkovinových plodín napomocť v odbornom prístupe pri rozvoji ich pestovania, ktoré má iste budúcnosť aj v Európskej únii.

Pritom je samozrejme potrebné sledovať trendy a zmeny v SPP, v súvislosti s **Fischlerovou reformou**, ktorá dáva dôraz na trvalo-udržateľné poľnohospodárstvo, rozvoj vidieka, kvalitu a bezpečnosť potravín a tiež prostriedky bude postupne presúvať z priamej podpory výroby na rôzne agroenvironmentálne programy.

PRÍLOHY

Colné sadzby pre dovoz strukovín na Slovensko v roku 2004

Customs Tariffs for Import of Legumes to Slovakia in 2004

Položka CS ¹	Názov tovaru ²	MJ ³	Všeobecné clo ⁴	Zmluvné clo ⁵	Pref. RK
0713	Suché strukoviny, vylúpané, ošúpané alebo neošúpané, lámané alebo nelámané ⁶				
0713 10	-Hrach ⁷ (<i>Pisum sativum</i>):				
0713 10 10	--Na siatie ⁸	KGN	11,0	1,0	P10A
0713 10 90	--Ostatný ⁹	KGN	11,0	1,0	P10A, P11
0713 20 00	-Cícer ¹⁰ (<i>Garbanzos</i>):	KGN	5,0	bez cla ¹⁷	
0713 31 00	-Fazuľa ¹¹ (<i>Vigna spp.</i> , <i>Phaseolus spp.</i>): --Fazuľa druhov <i>Vigna mungo</i> (L.) Hepper alebo <i>Vigna radiata</i> (L.) Wilczek. ¹²	KGN	5,0	bez cla ¹⁷	
0713 32 00	--Malá červená fazuľa ¹³ (<i>Adzuki</i>) (<i>Phaseolus</i> alebo <i>Vigna angularis</i>):	KGN	5,0	bez cla ¹⁷	
0713 33	--Fazuľa obyčajná ¹⁴ (<i>Phaseolus vulgaris</i>):				
0713 33 10	---Na siatie ⁸	KGN	5,0	bez cla ¹⁷	
0713 33 90	---Ostatná ⁹	KGN	5,0	bez cla ¹⁷	
0713 39 00	--Ostatné: ⁹	KGN	5,0	bez cla ¹⁷	
0713 40 00	-Šošovica ¹⁵	KGN	8,0	2,0	P10A
071350 00	-Bôb (<i>Vicia faba</i> var. <i>major</i>) a konský bôb ¹⁶ (<i>Vicia faba</i> var. <i>equina</i> , <i>Vicia faba</i> var. <i>minor</i>):	KGN	5,0	bez cla ¹⁷	
0713 90	-Ostatné: ⁹				
0713 90 10	--Na siatie ⁸	KGN	5,0	bez cla ¹⁷	
0713 90 90	--Ostatné ⁹	KGN	5,0	bez cla ¹⁷	

Prameň: Colný sadzobník 2004¹⁷

P10A, P11 – 0713 10 90 – ročná kvóta je 66,7 ton s nulovým clom

1) Customs Tariff Book Item, 2) Description, 3) Unit, 4) General duty, 5) Contractual duty, 6) Dried leguminous vegetables, shelled, whether or not skinned or split, 7) Peas, 8) For sowing, 9) Other, 10) Chickpeas, 11) Beans, 12) Beans of the species *Vigna mungo* (L.) Hepper or *Vigna radiata* (L.) Wilczek, 13) Small red beans, 14) Kidney beans including white peabeans, 15) Lentils, 16) Broad beans (*Vicia faba* var. *major*) and horse beans, 17) Source: Customs Tariff Book 2004

Colné sadzby pre dovoz strukovín na Slovensko v roku 2003

Customs Tariffs for Import of Legumes to Slovakia in 2003

Položka CS ¹	Názov tovaru ²	MJ ³	Všeobecné clo ⁴	Zmluvné clo ⁵	Prof. RK
0713	Suché strukoviny, vylúpané, tiež lúpané alebo drvené ⁶ :				
0713 10	-Hrach ⁷ (Pisum sativum):				
0713 10 10	--Na siatie ⁸	KGN	11,0	1,0	
0713 10 90	--Ostatný ⁹	KGN	11,0	1,0	
0713 20 00	-Cícer ¹⁰ (Garbanzos):	KGN	5,0	bez cla ¹⁷	
0713 31 00	-Fazuľa ¹¹ (Vigna spp., Phaseolus spp.): --Fazuľa druhov Vigna mungo (L.) Hepper alebo Vigna radiata (L.) Wilczek: ¹²	KGN	5,0	bez cla ¹⁷	
0713 32 00	--Malá červená fazuľa ¹³ (Adzuki) (Phaseolus alebo Vigna angularis):	KGN	5,0	bez cla ¹⁷	
0713 33	--Fazuľa obyčajná ¹⁴ (Phaseolus vulgaris):				
0713 33 10	---Na siatie ⁸	KGN	5,0	bez cla ¹⁷	
0713 33 90	---Ostatná ⁹	KGN	5,0	bez cla ¹⁷	
0713 39 00	--Ostatná: ⁹	KGN	5,0	bez cla ¹⁷	
0713 40 00	-Šošovica ¹⁵	UNS	8,0	2,0	
071350 00	-Bôb (Vicia faba var. major) a konský bôb ¹⁶ (Vicia faba var. equina, Vicia faba var. minor):	KGN	5,0	bez cla ¹⁷	
0713 90	-Ostatné: ⁹				
0713 90 10	--Na siatie ⁸	KGN	5,0	bez cla ¹⁷	
0713 90 90	--Ostatné ⁹	KGN	5,0	bez cla ¹⁷	

Prameň: Colný sadzobník 2003¹⁷

1) Customs Tariff Book Item, 2) Description, 3) Unit, 4) General duty, 5) Contractual duty, 6) Dried leguminous vegetables, shelled, whether or not skinned or split, 7) Peas, 8) For sowing, 9) Other, 10) Chickpeas, 11) Beans, 12) Beans of the species Vigna mungo (L.) Hepper or Vigna radiata (L.) Wilczek, 13) Small red beans, 14) Kidney beans including white peabeans, 15) Lentils, 16) Broad beans (Vicia faba var. major) and horse beans, 17) Source: Customs Tariff Book 2003

Dovoz strukovín do SR v tonách

Import of Legumes to Slovakia in Tons

Položka colného sadzob. ¹	Názov tovaru ²	1999	2000	2001	2002	2003
0713	Strukoviny suché vylúp., tiež ošúp., alebo drvené ⁴	3 895	5 521	10 314	10 086	8 093
0713 10	Hrach(Pisum sativum) ⁵	262	287	1 349	1 418	785
0713 33	Fazuľa obyčajná (Phaseolus spp) ⁶	1 447	2 427	5 315	3 909	114
0713 20 00	Cícer (Garbanzos) ⁷	3	0	1,2	5,5	31
0713 31 00	Fazuľa druhov Vigna mungo, Hepper alebo Vigna radiata, Wilczek ⁸	42	22	42	33	11
0713 32 00	Malá červená fazuľa (Adzuki), (Phaseolus alebo Vigna angularis) ⁹	94	311	89	101	151
0713 40 00	Šošovica ¹⁰	1 838	2 076	3 014	2 745	2 351
0713 50 00	Bôb (Vicia faba var. major) a konský bôb ¹¹	0,3	0,4	101	0	3

Prameň: Colné riaditeľstvo SR, VÚEPP

1) Customs Tariff Book Item, 2) Description, 3) I-VI.2002, 4) General duty, 5) Peas, 6) Kidney beans including white peabeans, 7) Chickpeas, 8) Beans of the species Vigna mungo (L.) Hepper or Vigna radiata (L.) Wilczek, 9) Small red beans, 10) Lentils, 11) Broad beans (Vicia faba var. major) and horse beans, 12) Source: Customs Directorate of the SR, RIAFE Bratislava

Vývoz strukovín zo SR v tonách

Export Legumes from Slovakia in Tons

Položka colného sadzob. ¹	Názov tovaru ²	1999	2000	2001	2002	2003
0713	Strukoviny suché vylúp., tiež ošúp., alebo drvené ⁴	33 777	9 509	11 627	14 555	12 689
0713 10	Hrach(Pisum sativum) ⁵	30 838	7 851	7 084	10 130	8 713
0713 33	Fazuľa obyčajná (Phaseolus spp) ⁶	404	1 147	2 881	3 123	360
0713 20 00	Cícer (Garbanzos) ⁷	16	8	0,7	0	0
0713 31 00	Fazuľa druhov Vigna mungo, Hepper alebo Vigna radiata, Wilczek ⁸	0	0	0	9	0
0713 32 00	Malá červená fazuľa (Adzuki), (Phaseolus alebo Vigna angularis) ⁹	0,5	14	0	2,7	27
0713 40 00	Šošovica ¹⁰	303	404	1 229	1 241	1 265
0713 50 00	Bôb (Vicia faba var. major) a konský bôb ¹¹	227	0	0	9,3	22

Prameň: Colné riaditeľstvo SR, VÚEPP

1) Customs Tariff Book Item, 2) Description, 3) I-VI. 2002, 4) General duty, 5) Peas, 6) Kidney beans including white peabeans, 7) Chickpeas, 8) beans of the species *Vigna mungo* (L.) Hepper or *Vigna radiata* (L.) Wilczek, 9) Small red beans, 10) Lentils, 11) Broad beans (*Vicia faba* var. major) and horse beans), 12) Source: Customs Directorate of the SR, RIAFE Bratislava

Príloha č. 5
Appendix No. 5

Vlastné náklady a výnosy v Sk u hrachu jedlého v roku 2002

Actual Costs and Revenues of Edible Peas in SKK in 2002

Ukazovateľ ¹	Výrobná oblasť ²					Spolu SR ⁸
	Kukuričná ³	Repárska ⁴	Zemiak. ⁵	Zemiak. ovsená ⁶	Horská ⁷	
Mzdy a odmeny priame ⁹	311	227	-	-	0	322
Osivá nakúpené ¹⁰	2 943	2 020	-	-	0	2 859
Osivá vyrobené ¹¹	128	153	-	-	0	115
Hnojivá nakúpené ¹²	706	800	-	-	0	881
Hnojivá vyrobené ¹³	124	487	-	-	0	159
Chemické ochr. Ostatný priamy	3 156 232	1 953 0	- -	- -	0 0	3 295 257
Sociálne náklady ¹⁶	40	53	-	-	0	55
Opravy a udržiavanie ¹⁷	0	0	-	-	0	3
Odpisy HIM ¹⁸	1	0	-	-	0	12
Agrochemické služby ¹⁹	187	200	-	-	0	339
Ost. priame náklady a Náklady	2 520 3 633	440 3 293	- -	- -	0 0	2 042 3 290
Zníženie nákladov o	- 19	0	-	-	0	- 463
Priame náklady spolu ²³	13 962	9 626	-	-	0	13 166
Réžia výrobná ²⁴	975	2 053	-	-	0	1 269
Réžia správna ²⁵	748	1 227	-	-	0	819
VN celkom na ha ²⁶	15 685	12 906	-	-	0	15 254
Úroda v t/ha ²⁷	3,27	2,37	-	-	0	2,94
VN hl. výrobku na ha ²⁸	15 616	12 907	-	-	0	15 201
VN ved.výrobku na ha ²⁹	71	0	-	-	0	52
VN na 1 tonu ³⁰	4 777	5 443	-	-	0	5 165
Výnosy na ha ³¹	18 846	14 240	-	-	0	17 231
Z toho dotácie na ha z toho: v znevých. obl. ³³	551 105	527 380	- -	- -	0 0	603 211
na podporu	446	147	-	-	0	392
Výnosy na ha hl.	18 797	14 240	-	-	0	17 194
Hosp. výsl. na ha ³⁷	3 160	1 333	-	-	0	1 978
Hosp.výsl. na ha hl.	3 181	1 333	-	-	0	1 994
Hospod. výsl. na t ³⁹	973	562	-	-	0	677
Počet podnikov ⁴⁰	9	4	1	1	0	15

Prameň: Vlastné náklady a výsledky hospodárenia poľnohospodárskych podnikov v SR za rok 2002 v triedení podľa výrobných oblastí. Bratislava, VUEPP, 2003⁴¹

1) Indicator, 2) Production area type, 3) Maize, 4) Beet, 5) Potatoes, 6) Potatoe-oats, 7) Mountain, 8) SR in total, 9) Wages costs, 10) Purchased seeds stock, 11) Produced seeds stock, 12) Purchased fertilizers, 13) Produced fertilizers, 14) Chemical preserved means, 15) Other direct material, 16) Social costs, 17) Repairs and maintenance, 18) Depreciation of tangible investment property (tangible assets), 19) Agrochemické služby, 20) Other direct costs, 21) Costs of subsidiary activities, 22) Zníženie nákladov o zúčt. výnosy Items accom. direct costs, 23) Direct costs in total, 24) Production overhead, 25) Administration overhead, 26) Actual costs in total per ha, 27) Yield in t/ha, 28) Actual costs of main product per ha, 29) Actual costs of by-product per ha, 30) Actual costs per ton, 31) Revenues per ha, 32) Of which subsidies per ha, 33) v znevých. oblastiach, 34) na podporu podnikania, 35) na dopady sucha, 36) Revenues per ha of main product, 37) Econ. result per ha, 38) Econ. result per ha of main product, 39) Econ. result per ton, 40) Number of enterprises, 41) Source: Actual

Dielo a jeho časti je možné publikovať len s písomným súhlasom nositeľa autorského práva.

Strukoviny

Vydal: Ministerstvo pôdohospodárstva SR a Výskumný ústav ekonomiky poľnohospodárstva a potravinárstva v Bratislave. Vydanie prvé. Náklad 70 výtlačkov. Rozsah 27 strán, v tom 19 tabuliek, 1 graf a 5 príloh.

ISBN 80-8058-322-6

